
Dokument z posiedzenia

A9-0283/2023

3.10.2023

SPRAWOZDANIE

w sprawie wymiany pokoleniowej w unijnych gospodarstwach rolnych
przyszłości
(2022/2182(INI))

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sprawozdawczyni: Isabel Carvalhais

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	19
INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWĄ.....	22
GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ	23

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie wymiany pokoleniowej w unijnych gospodarstwach rolnych przyszłości (2022/2182(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 39 i 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027¹,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013²,
- uwzględniając badanie zlecone przez parlamentarną Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi pt. „The future of the European Farming Model: Socio-economic and territorial implications of the decline in the number of farms and farmers in the EU” [Przyszłość europejskiego modelu rolnictwa: Społeczno-gospodarcze i terytorialne implikacje spadku liczby gospodarstw rolnych i rolników w UE], opublikowane w kwietniu 2022 r. przez Departament Tematyczny ds. Polityki Strukturalnej i Polityki Spójności w Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej,
- uwzględniając dokument roboczy służb Komisji z 8 kwietnia 2021 r. pt. „Evaluation of the impact of the CAP on generational renewal, local development and jobs in rural areas” [Ocena wpływu WPR na wymianę pokoleń, rozwój lokalny i zatrudnienie na obszarach wiejskich] (SWD(2021)0078),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1306/2013³,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu

---

¹ [Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 11.](#)

² [Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 1.](#)

³ [Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 187.](#)

Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej⁴,

- uwzględniając Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz cele zrównoważonego rozwoju ONZ,
- uwzględniając swoją rezolucję z 13 grudnia 2022 r. w sprawie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich UE – w kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r.⁵,
- uwzględniając komunikat Komisji z 30 czerwca 2021 r. zatytułowany „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE – W kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r.” (COM(2021)0345),
- uwzględniając wyniki spisu rolnego z 2020 r. opublikowane przez Eurostat,
- uwzględniając swoją rezolucję z 27 października 2016 r. w sprawie sposobu, w jaki WPR może usprawnić tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich⁶,
- uwzględniając swoją rezolucję z 4 kwietnia 2017 r. w sprawie kobiet i ich roli na obszarach wiejskich⁷,
- uwzględniając swoją rezolucję z 30 maja 2018 r. w sprawie przyszłości żywności i rolnictwa⁸,
- uwzględniając komunikat Komisji z 11 grudnia 2019 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu (COM(2019)0640),
- uwzględniając komunikat Komisji z 20 maja 2020 r. zatytułowany „Strategia »od pola do stołu« na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego” (COM(2020)0381),
- uwzględniając komunikat Komisji z 20 maja 2020 r. zatytułowany „Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 – Przywracanie przyrody do naszego życia” (COM(2020)0380),
- uwzględniając komunikat Komisji z 18 grudnia 2020 r. zatytułowany „Zalecenia dla państw członkowskich w sprawie ich planów strategicznych dotyczących wspólnej polityki rolnej” (COM(2020)0846),
- uwzględniając komunikat Komisji z 17 stycznia 2023 r. pt. „Wykorzystanie potencjału talentów w regionach Europy” (COM(2023)0032),

---

⁴ [Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159.](#)

⁵ [Dz.U. C 177 z 17.5.2023, s. 35.](#)

⁶ [Dz.U. C 215 z 19.6.2018, s. 228.](#)

⁷ [Dz.U. C 298 z 23.8.2018, s. 14.](#)

⁸ [Dz.U. C 76 z 9.3.2020, s. 62.](#)

- uwzględniając swoją rezolucję z 20 października 2021 r. w sprawie strategii „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego⁹,
  - uwzględniając rezolucję z 9 czerwca 2021 r. „Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030: Przywracanie przyrody do naszego życia”¹⁰,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji z 17 czerwca 2020 r. w sprawie skutków zmian demograficznych (COM(2020)0241),
  - uwzględniając zieloną księgę Komisji z 27 stycznia 2021 r. w sprawie starzenia się – „Wspieranie solidarności i odpowiedzialności między pokoleniami” (COM(2021)0050),
  - uwzględniając badanie Komisji zatytułowane „Farmers of the Future” [Rolnicy przyszłości], opublikowane przez Wspólne Centrum Badawcze w 2020 r.,
  - uwzględniając raport pt. „The challenge of land abandonment after 2020 and options for mitigating measures” [Problem porzucania gruntów po 2020 r. i możliwe środki zaradcze] opublikowany w grudniu 2020 r., przez Departament Tematyczny ds. Polityki Strukturalnej i Polityki Spójności w Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej,
  - uwzględniając deklarację ONZ w sprawie praw ludności wiejskiej i innych ludzi pracujących na obszarach wiejskich, przyjętą rezolucją Rady Praw Człowieka 28 września 2018 r.,
  - uwzględniając Deklarację Młodzieży przyjętą podczas 67. Konferencji ONZ DPI/NGO, która odbyła się w dniach 22–23 sierpnia 2018 r.,
  - uwzględniając zalecenie ogólne nr 34 (2016) Komitetu ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet dotyczące praw kobiet na obszarach wiejskich, przyjęte 7 marca 2016 r.,
  - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (A9-0283/2023),
- A. mając na uwadze, że w 2020 r. większość (57,6%) osób prowadzących gospodarstwa rolne (wszystkich płci) miała co najmniej 55 lat, a tylko około 12% prowadzących gospodarstwa rolne miało mniej niż 40 lat, przy czym prawie połowa z nich miała od 35 do 39 lat; mając na uwadze, że w wielu państwach członkowskich stosunkowo duża liczba rolników ma 65 lat lub więcej, a na każdego rolnika w wieku poniżej 40 lat przypadają średnio trzy osoby prowadzące gospodarstwo rolne w wieku powyżej 65 lat (2016 r.); mając na uwadze, że problem wymiany pokoleniowej jest szczególnie dotkliwy w tych państwach członkowskich, w których występuje niższy od średniej odsetek młodych rolników oraz jednocześnie wyższy od średniej odsetek rolników w wieku emerytalnym;

---

⁹ [Dz.U. C 184 z 5.5.2022, s. 2.](#)

¹⁰ [Dz.U. C 67 z 8.2.2022, s. 25.](#)

- B. mając na uwadze, że w prawie wszystkich regionach UE obserwuje się stały wzrost średniej wielkości gospodarstw rolnych i koncentrację produkcji w mniejszej liczbie większych gospodarstw rolnych, co ma różny wpływ na różne rodzaje produkcji; mając na uwadze, że w latach 2005–2020 liczba gospodarstw rolnych w UE-27 spadła o około 37%, przy czym widoczna jest tendencja spadkowa, a najsilniejszy spadek odnotowuje się w przypadku małych gospodarstw¹¹; mając na uwadze, że koncentracja własności gruntów oraz spadek liczby gospodarstw rolnych i rolników zasadniczo prowadzą do symplifikacji wiążącej się z mniejszą różnorodnością produktów i większą utratą różnorodności biologicznej;
- C. mając na uwadze, że dochody z rolnictwa utrzymują się poniżej średniej dla reszty gospodarki w prawie wszystkich państwach członkowskich i wynoszą 47% średniego wynagrodzenia brutto w gospodarce UE; mając na uwadze, że gospodarstwa rolne prowadzone przez osoby w wieku 40 lat lub młodsze mają średnio najniższe dochody na poziomie UE oraz że gospodarstwa prowadzone przez kobiety osiągają niższe dochody niż gospodarstwa prowadzone przez mężczyzn¹²;
- D. mając na uwadze, że w 2020 r. nieco ponad dwie trzecie (68,4%) osób prowadzących gospodarstwa rolne w 9,1 mln gospodarstw w UE stanowili mężczyźni;
- E. mając na uwadze, że 72,3% osób prowadzących gospodarstwa rolne w UE w 2020 r. miało jedynie doświadczenie praktyczne, podczas gdy zaledwie 10,2% zdobyło pełne wykształcenie rolnicze, a pozostałe 17,5% jedynie podstawowe wykształcenie rolnicze; mając na uwadze, że poziom wykształcenia młodych rolników w zakresie pełnego przeszkolenia rolniczego był wyższy (21,4% w porównaniu z 3,6% w przypadku rolników w wieku powyżej 65 lat) i że młodzi rolnicy uczestniczyli w nowoczesnych szkoleniach zawodowych, w tym w kursach dotyczących nowych i innowacyjnych praktyk rolniczych;
- F. mając na uwadze, że rolnictwo pozostaje w przeważającej mierze działalnością rodzinną, gdyż w 2020 r. prawie dziewięć na dziesięć (86,1%) osób, które regularnie pracowały w rolnictwie w UE, było jedynym właścicielem (rolnikiem) lub członkami rodziny rolnika; mając na uwadze, że brak wymiany pokoleniowej może prowadzić do porzucania gruntów rolnych;
- G. mając na uwadze, że grunty rolne charakteryzują się szeregiem unikalnych cech, ze stałą powierzchnią i lokalizacją, podczas gdy praktyki stosowane przez rolników mogą poprawić lub zmniejszyć żyzność gruntów;
- H. mając na uwadze, że wymiana pokoleniowa wymaga, aby młodzi ludzie z rodzin rolniczych pozostawali w zawodzie i aby nowe osoby były zachęcane do podejmowania działalności w tym sektorze;

---

¹¹ Badanie pt. „The future of the European Farming Model: Socio-economic and territorial implications of the decline in the number of farms and farmers in the EU” [Przyszłość europejskiego modelu rolnictwa: Społeczno-gospodarcze i terytorialne implikacje spadku liczby gospodarstw rolnych i rolników w UE], Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej, Dyrekcja B – Polityka Strukturalna i Polityka Spójności, kwiecień 2022 r.

¹² Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, „EU Farm Economic Overview – FADN 2018”, czerwiec 2021 r.

- I. mając na uwadze, że środki wymiany pokoleniowej w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR) nie zawsze są odpowiednie do przekazywania gospodarstw rolnych osobom niebędącym członkami rodziny;
- J. mając na uwadze, że przywóz produktów rolnych o niższym standardzie niż produkty wytwarzane w UE jest również przeszkodą dla możliwości uzyskania uczciwych cen i zysków na rynku;
- K. mając na uwadze, że oddalenie jest kluczowym czynnikiem powodującym trudności na obszarach wiejskich i wpływającym na wiele aspektów życia, w związku z czym pilnie potrzebny jest spójny proces wymiany pokoleniowej w sektorze rolnym na obszarach górskich;

Kontekst

- 1. podkreśla, że wymiana pokoleniowa ma kluczowe znaczenie dla przyszłego zrównoważenia społecznego, gospodarczego i środowiskowego obszarów wiejskich, bezpieczeństwa żywnościowego UE i zachowania krajobrazu wiejskiego, a w szczególności dla przyszłości rolnictwa, w tym dla różnorodności zrównoważonych systemów rolniczych i tradycyjnych modeli rolnictwa rodzinnego;
- 2. zwraca uwagę, że niski poziom wymiany pokoleniowej w gospodarstwach rolnych, co należy postrzegać w kontekście szerszej tendencji spadku demograficznego, stanowi ogólny problem UE dotyczący tego sektora i całego społeczeństwa, który dotyka w szczególności odległe obszary wiejskie;
- 3. podkreśla, że rolnictwo odgrywa istotną i ważną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym regionów najbardziej oddalonych, ale sektor ten podlega również ograniczeniom ze względu na specyficzne warunki geograficzne, klimatyczne i glebowe; zauważa w związku z tym, że te stałe trudności zmniejszają atrakcyjność sektora dla nowych pokoleń w tych regionach;
- 4. podkreśla, że młodzi rolnicy i nowe osoby w rolnictwie częściej wprowadzają innowacyjne pomysły biznesowe, promują krótsze łańcuchy żywnościowe, stosują nowe technologie i metody produkcji oraz wdrażają zrównoważone praktyki rolnicze, takie jak praktyki agroekologiczne i rolnictwo ekologiczne;
- 5. przypomina, że wspieranie wymiany pokoleniowej w rolnictwie jest celem WPR na lata 2023–2027 oraz że państwa członkowskie muszą przeznaczyć na ten cel co najmniej 3% puli środków na płatności bezpośrednie, przed przesunięciami, co stanowi poprawę w stosunku do poprzednich okresów programowania;
- 6. podkreśla, że sprawiedliwe i godne dochody, trwałe i stabilne źródła utrzymania, sprawiedliwie rozdzielone wsparcie bezpośrednie UE, pozytywny wizerunek rolnictwa, przewidywalne ramy prawne, odpowiednia jakość życia rolników i ich rodzin oraz odpowiednia równowaga między życiem zawodowym a prywatnym mają zasadnicze znaczenie dla przyciągnięcia młodych rolników i nowych osób do tego sektora;

Wyzwania i zasoby dla wymiany pokoleniowej

7. zauważa, że cena i dostępność gruntów, ogólnie niska rentowność działalności rolniczej, wymogi administracyjne i wizerunek sektora zostały uznane za główne przeszkody w podejmowaniu działalności rolniczej¹³; zwraca uwagę na fakt, że inne czynniki, takie jak brak kapitału własnego, utrudniony dostęp do kredytów, usług technicznych i środków wsparcia, a także skutki zmiany klimatu mogą również stanowić istotną przeszkodę dla zaangażowania młodych i nowych rolników w sektorze rolnym;
8. podkreśla, że ograniczona dostępność gruntów i koszt dzierżawy lub zakupu gruntów są poważnymi przeszkodami dla młodych rolników, zwłaszcza jeśli nie pochodzą oni z rodziny rolniczej; przypomina, że dziedziczenie w rodzinie nadal jest dominującą formą rozpoczęcia działalności rolniczej;
9. zwraca uwagę, że obawy związane z przejściem na emeryturę, głównie ze względu na nieodpowiednie zabezpieczenia dla emerytów, tj. niskie emerytury, często skłaniają starszych rolników do wykorzystywania płatności bezpośrednich jako formy wsparcia na emeryturze i opóźniają przekazanie gruntów;
10. zwraca uwagę, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał w swoich orzeczeniach szczególny charakter gruntów rolnych, a także szereg interesów i celów publicznych, które mogą uzasadniać ustanowienie przez państwa członkowskie środków regulujących rynek gruntów;
11. podkreśla, że może istnieć niespójność między wartością rynkową gospodarstwa a jego faktyczną rentownością;
12. zwraca uwagę, że odrzucenie wniosku o kredyt na rozpoczęcie lub rozszerzenie działalności rolniczej jest dwa do trzech razy bardziej prawdopodobne w przypadku młodych rolników, a to z powodu postrzegania ich jako ryzykownej inwestycji, braku historii kredytowej i braku aktywów, które mogłyby stanowić zabezpieczenie, zwłaszcza jeśli sytuacja dotyczy małych gospodarstw i gospodarstw rodzinnych; zwraca uwagę, że młodym rolnikom coraz trudniej jest uzyskać pożyczki na inwestycje w grunty rolne;
13. podkreśla, że rolnictwo jest nie tylko pracą, ale również sposobem życia, który jest ściśle powiązany z przyrodą i silnym poczuciem przynależności do społeczności wiejskiej oraz wiąże się z pozytywnym wpływem na społeczeństwo, co przynosi korzyści całemu społeczeństwu, lecz nie zostało jeszcze właściwie docenione; podkreśla, że rolnictwo oferuje różnorodne możliwości rozwoju zawodowego;
14. wyraża ubolewanie, że na wielu obszarach wiejskich młodzi ludzie, zwłaszcza młode kobiety, doświadczają na co dzień poważnych i specyficznych wyzwań, w szczególności w zakresie kształcenia i szkolenia, dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia i przystępnych cenowo mieszkań, izolacji społecznej, infrastruktury i transportu publicznego, opieki zdrowotnej i łączności cyfrowej, zwłaszcza w regionach oddalonych, górskich i najbardziej oddalonych oraz słabiej rozwiniętych regionach wiejskich;

---

¹³ Komisja Europejska, „Public consultation results on the CAP reform” [Wyniki konsultacji publicznych dotyczących reformy WPR], 2017 r.

15. zwraca uwagę na to, jak ważny dla sektora rolnictwa w regionach najbardziej oddalonych jest program szczególnych opcji na rzecz regionów oddalonych i wyspiarskich, przyczynia się on bowiem do utrzymania poziomu produkcji, bezpieczeństwa żywności, a w szczególności dochodów rolników w tych regionach, a jednocześnie promuje atrakcyjność tego sektora wśród młodych ludzi; ubolewa jednak nad niedofinansowaniem tego programu¹⁴, które należy odpowiednio skorygować w kolejnych wieloletnich ramach finansowych;
16. przyznaje, że działania w ramach WPR na rzecz młodych rolników mają pozytywny wpływ na liczbę młodych rolników, w szczególności na liczbę młodych rolników pracujących na bardziej oddalonych obszarach wiejskich¹⁵; zwraca jednak uwagę, że obciążenie administracyjne jest zbyt wysokie i że obecna struktura WPR może być jednym z czynników, które utrzymują bariery utrudniające młodym i nowym rolnikom podjęcie działalności w tym sektorze, ponieważ struktura ta przyczynia się do wzrostu cen i zmniejszenia dostępności gruntów ornych, a także do koncentracji gospodarstw rolnych;
17. podkreśla pozytywny wkład projektów i inicjatyw LEADER w promowanie włączenia społecznego, stawianie czoła wyzwaniom, przed którymi stoją młodzi ludzie, i wspieranie dobrze prosperującej lokalnej gospodarki wiejskiej, w szczególności poprzez priorytetowe traktowanie młodych ludzi w kryteriach wyboru i tworzenie młodzieżowych lokalnych grup działania;

Ścieżki promowania wymiany pokoleniowej w rolnictwie

18. uznaje złożony i wielowarstwowy charakter procesu wymiany pokoleniowej, na który wpływają czynniki związane ze sferą prywatną życia rolnika, takie jak edukacja, charakterystyka gospodarstwa, ramy polityczne i środki wsparcia oraz szerszy kontekst społeczno-gospodarczy i perspektywy, które należy uwzględnić przy opracowywaniu zarówno polityki unijnej, jak i krajowej;
19. wzywa państwa członkowskie do opracowania spójnych i długoterminowych strategii na rzecz promowania wymiany pokoleniowej i zwiększenia atrakcyjności pracy w rolnictwie, łączących w sposób uzupełniający różne środki, takie jak wsparcie finansowe, w tym pomoc na podejmowanie działalności w rolnictwie, większe ulgi podatkowe i zachęty, zwłaszcza w odniesieniu do przeniesienia własności gruntów, a także odpowiednie emerytury i ochrona socjalna; wzywa ponadto państwa członkowskie do poprawy powiązań między strategiami politycznymi UE a krajowymi i regionalnymi politykami i strategiami, w tym krajowymi planami strategicznymi;
20. wzywa Komisję, by promowała wymianę najlepszych praktyk i innowacyjnych pomysłów między państwami członkowskimi w zakresie opracowywania środków dla młodych rolników, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy skuteczności, uproszczenia i dostępności oraz ograniczenia biurokracji; wzywa państwa

---

¹⁴ Sprawozdanie Komisji z 7 grudnia 2021 r. w sprawie realizacji Programu szczególnych opcji na rzecz regionów oddalonych i wyspiarskich w Unii (POSEI) (COM(2021)0765).

¹⁵ Dokument roboczy służb Komisji z 8 kwietnia 2021 r. pt. „Evaluation of the impact of the CAP on generational renewal, local development and jobs in rural areas” [Ocena wpływu WPR na wymianę pokoleniową, rozwój lokalny i zatrudnienie na obszarach wiejskich] (SWD(2021)0078).

członkowskie, by ustanowiły system punktów kompleksowej obsługi w celu ułatwienia procedur administracyjnych na najodpowiedniejszym obszarze geograficznym;

21. podkreśla, że nowy unijny mechanizm wspierania talentów stwarza możliwości w zakresie wspierania regionów i obszarów wiejskich o szybko malejącej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, pomagając im w szkoleniu, zatrzymywaniu i przyciąganiu osób, umiejętności i kompetencji, których potrzebują, aby radzić sobie ze skutkami zmian demograficznych oraz zwiększać swoją odporność i konkurencyjność;
22. podkreśla, że do wymiany pokoleniowej potrzeba zarówno młodszego, jak i starszego pokolenia, w związku z czym należy wspierać współpracę i dialog międzypokoleniowy;
23. wzywa państwa członkowskie, aby w ramach swoich systemów usług doradztwa rolniczego zapewniły dostęp do usług doradcy do spraw dziedziczenia gospodarstw rolnych, który podczas przekazywania gospodarstw rolnych może udzielać wskazówek dotyczących dialogu międzypokoleniowego, ram prawnych, podatkowych i katastralnych oraz możliwości wsparcia finansowego, pomagać w opracowaniu planu działania na rzecz rozpoczęcia działalności i przeprowadzać ocenę gospodarstwa oraz zapewniać działania następcze; zauważa, że ma to kluczowe znaczenie dla przekazywania wiedzy, umiejętności i własności przedsiębiorstwa rolnego z pokolenia na pokolenie;
24. wzywa państwa członkowskie do oceny i promowania innowacyjnych modeli współpracy międzypokoleniowej, takich jak partnerstwa, współużytkowanie gospodarstwa rolnego lub usługi pośrednictwa w obrocie gruntami, aby zachęcić młodych rolników do prowadzenia działalności rolniczej i ułatwić przekazywanie gruntów, sprzętu i wiedzy rolniczej, w tym w przypadku projektów wykraczających poza kontekst rodzinny;
25. przypomina o potencjale środków współpracy w ramach planów strategicznych WPR w tym zakresie i ubolewa, że tylko pięć państw członkowskich skorzystało z tej możliwości; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby w oparciu o doświadczenia zdobyte w ramach istniejących systemów zapewniły sprzyjające ramy administracyjne, które ułatwią przyjęcie innowacyjnych podejść; zachęca państwa członkowskie do wymiany dobrych praktyk w zakresie prawa do okresu próbnego dla rolników, którzy chcą zostać partnerami i wspólnie zarządzać gospodarstwem rolnym, co zapewni większą elastyczność w organizacji życia prywatnego i zawodowego;
26. zachęca państwa członkowskie, aby opracowały mechanizmy ułatwiające przejście na emeryturę, w szczególności systemy stopniowego przechodzenia na emeryturę, oraz wspierały wzajemnie przekazywanie gospodarstw rolnych młodym rolnikom w sposób przynoszący wzajemne korzyści;
27. podkreśla znaczenie utrzymania gruntów rolnych i celów zrównoważonej produkcji żywności; wzywa Komisję, aby przeprowadziła badanie na temat wpływu konkurencyjnych sposobów użytkowania gruntów rolnych, takich jak urbanizacja i energetyka, na ilość i jakość dostępnych gruntów rolnych, na bezpieczeństwo użytkowania długoterminowego, na ceny i koncentrację praw własności gruntów oraz na czynniki powodujące porzucanie gruntów rolnych, przy jednoczesnej ocenie wpływu wszystkich odpowiednich strategii politycznych UE w tym zakresie, w tym WPR;

28. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby, przestrzegając zasady pomocniczości, właściwie rozwiązały problem przejmowania gruntów, w szczególności w ramach prawa o zdrowiu gleb, aby ograniczyć utratę gruntów rolnych;
29. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby promowały model oparty na biogospodarce jako korzystny system, który może poprawić dochody rolników; wzywa również do wspierania roli hodowli zwierząt gospodarskich w usługach ekosystemowych, ponieważ może ona przyczynić się do korzystnego obiegu węgla;
30. podkreśla, że przepisy dotyczące rolnictwa niskoemisyjnego mogą stanowić pozytywną zachętę do zapewnienia rolnikom, w szczególności najmłodszym rolnikom, lepszej rekompensaty za sekwestrację i ograniczanie emisji w gospodarstwach rolnych;
31. wzywa Komisję, aby we współpracy z państwami członkowskimi i ich regionami oceniła możliwość podjęcia działań na szczeblu UE, na przykład za pomocą instrumentów ustawodawczych i promowania wymiany dobrych praktyk, w celu poprawy funkcjonowania krajowych rynków gruntów rolnych, zwiększenia dostępu młodych rolników do gruntów oraz przyczynienia się do rozwiązania problemów związanych z koncentracją praw własności gruntów i masowym wykupem gruntów rolnych;
32. wzywa Komisję, aby oceniła skuteczność regulacji rynku gruntów rolnych w państwach członkowskich pod względem ułatwiania młodym rolnikom wejścia do sektora, możliwości oferowanych przez te uregulowania oraz ich wpływu na konkurencyjność gospodarstw rolnych¹⁶;
33. wzywa państwa członkowskie do uregulowania rynków gruntów rolnych i użytkowania gruntów rolnych w celu wspierania dostępu młodych rolników do gruntów poprzez zakup, dzierżawę lub inne formy dostępu, z wykorzystaniem wszelkich dostępnych i odpowiednich środków lokalnych, takich jak prawo pierwokupu dla młodych rolników, kontrola cen sprzedaży i dzierżawy, gwarancje użytkowania długoterminowego, pułapy zakupu lub zobowiązania do utrzymania działalności rolniczej, przy jednoczesnym priorytetowym traktowaniu zrównoważonej produkcji żywności oraz zwalczaniu nadmiernej koncentracji praw własności gruntów i masowego wykupu gruntów rolnych; wzywa Komisję i państwa członkowskie do dopilnowania, aby podmioty korporacyjne, takie jak fundusze inwestycyjne, nie konkurowały nieuczciwie z młodymi rolnikami pod względem dostępu do gruntów;
34. podkreśla, że dzierżawa gruntów jest realną alternatywą dla uzyskania dostępu do gruntów, ponieważ rozpoczęcie eksploatacji na dzierżawionych gruntach wymaga mniejszej ilości zasobów; wzywa państwa członkowskie, by przyjęły strategie polityczne promujące warunki długoterminowej dzierżawy gruntów, takie jak ulgi podatkowe, ponieważ gwarantuje to bezpieczeństwo praw własności i wystarczającą ilość czasu na inwestycje, które mogą również poprawić stan gleby w perspektywie długoterminowej;

---

¹⁶ Vranken, L. i in., „Agricultural land market Regulations in the EU Member States” [Przepisy dotyczące rynku gruntów rolnych w państwach członkowskich UE], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2021.

35. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia przejrzystości rynku gruntów rolnych i jednoczesnego aktualizowania informacji publicznych na temat rynków gruntów oraz planowania przestrzennego i własności gruntów, do dostarczania danych na temat cen sprzedaży i dzierżawy gruntów oraz do monitorowania przekazywania gruntów i koncentracji praw własności gruntów;
36. wzywa Komisję, aby w ramach obserwatorium obszarów wiejskich utworzyła unijne centrum monitorowania gruntów rolnych oraz aby, maksymalnie wykorzystując wszystkie istniejące narzędzia gromadzenia danych, w szczególności pochodzące od państw członkowskich, monitorowała i udostępniała dane dotyczące w szczególności tendencji i cen sprzedaży i dzierżawy gruntów, systemów dzierżawy, koncentracji własności gruntów, a także zmian w użytkowaniu gruntów rolnych i porzucanie gruntów; podkreśla znaczenie tego centrum monitorowania, które może zwiększyć przejrzystość transakcji dotyczących gruntów rolnych w UE;
37. zachęca państwa członkowskie, aby rozwijały i wspierały banki gruntów oraz opracowały krajowe plany mające ułatwiać programy obrotu gruntami w celu promowania międzypokoleniowego przekazywania gruntów i poprawy dostępu czynnych zawodowo młodych rolników do gruntów, a także zachęca Komisję do udzielenia wsparcia państwom członkowskim w tym zakresie; wzywa państwa członkowskie, aby promowały stowarzyszenia lub spółdzielnie, które współpracują z rolnikami, kupują grunty i dzierżawią je rolnikom, traktując przy tym priorytetowo młodych ludzi, oraz sporządziły wykaz dostępnych publicznych gruntów rolnych; zachęca państwa członkowskie do ustanowienia systemu wsparcia, aby pomóc młodym rolnikom w zakupie gruntów, w szczególności za pomocą środków takich jak niższe stopy procentowe i wsparcie na spłatę pierwszej raty pożyczki;
38. podkreśla, że uznanie wartości generowanej przez rolników w łańcuchu wartości sektora rolno-spożywczego jest niezbędnym warunkiem w celu zapewnienia wystarczających dochodów dla środowiska rolników; wzywa Komisję, aby przeprowadziła dogłębną analizę wdrożenia przez państwa członkowskie dyrektywy (UE) 2019/633 w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorstwami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych¹⁷; zachęca państwa członkowskie do zapewnienia większej ochrony rolników poprzez wprowadzenie skutecznych i odstraszających sankcji za nieuczciwe praktyki w ramach łańcucha wartości sektora rolno-spożywczego;
39. zauważa, że skuteczny i zrównoważony system transportu publicznego jest jednym z warunków wstępnych regionalnego rozwoju gospodarczego, spójności terytorialnej i uwolnienia potencjału regionalnego, oraz podkreśla potrzebę zapewnienia niezbędnych środków finansowych na rozwój i utrzymanie połączeń transportowych, ponieważ mogłoby to zachęcić starsze pokolenie do dłuższego pozostania w rolnictwie i przyciągnąć młodych ludzi z ośrodków regionalnych do pracy na obszarach wiejskich;
40. zachęca państwa członkowskie do ustanowienia skutecznych systemów ubezpieczeń dostosowanych do specyfiki sektora rolnego, aby wspierać rolników w przypadku klęsk

---

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/633 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych (Dz.U. L 111 z 25.4.2019, s. 59).

żywiolowych; uważa, że takie mechanizmy zwiększają pewność co do sytuacji finansowej i pewność prawa dla rolników oraz ułatwiają młodym rolnikom rozpoczęcie działalności;

41. podkreśla, że wsparcie publiczne ma zasadnicze znaczenie dla rozwiązania problemów finansowych dotyczących młodych rolników, w szczególności kobiety i małe gospodarstwa; podkreśla potrzebę wspierania młodych rolników w dostępie do informacji na temat możliwości finansowania i opracowywania biznesplanów oraz w uzyskiwaniu dostępu do gwarancji i pożyczek, a także zapewnienia im bezpłatnego specjalistycznego doradztwa w tym zakresie;
42. wzywa państwa członkowskie do udostępnienia pomocy na rozpoczęcie działalności i inwestycje dla młodych rolników przez cały okres budżetowy WPR oraz do wykorzystania w pełni wszystkich dostępnych możliwości wspierania młodych rolników; podkreśla potrzebę zapewnienia dostępu do możliwości szkoleniowych, w szczególności w odniesieniu do umiejętności miękkich i cyfrowych, możliwości dywersyfikacji działalności gospodarczej, zarządzania i zrównoważonych metod rolniczych, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb nowych osób w rolnictwie;
43. odnotowuje fakt, że w krajowych planach strategicznych państwa członkowskie przeznaczały na wsparcie dla młodych rolników na ogół kwotę wyższą niż minimalna wymagana kwota¹⁸;
44. wzywa państwa członkowskie, by odpowiednio wykorzystywały uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów do celów zrównoważoności zgodnie z art. 16 rozporządzenia (UE) 2021/2115 w celu wspierania młodych rolników;
45. wzywa Komisję, aby w ramach przygotowań do nowego okresu programowania zapewniła w ramach inicjatywy LEADER zachęty do udostępnienia środków finansowych, które wspierałyby wymianę pokoleniową w gospodarstwach rolnych;
46. podkreśla potrzebę ciągłych inwestycji w infrastrukturę wspierającą sektor rolny, taką jak infrastruktura wodna i transportowa, oraz potrzebę zwiększenia efektywności energetycznej gospodarstw rolnych w celu zmniejszenia kosztów produkcji;
47. podkreśla znaczenie świadczenia dostosowanych do potrzeb usług doradczych i szkoleniowych, w szczególności w celu wspierania młodych rolników, nowych osób w rolnictwie i pracowników sektora rolnego, już po określeniu koncepcji biznesowej i w kolejnych latach, dostosowując te usługi do ich potrzeb, możliwości i potencjału; podkreśla, że dywersyfikacja modeli doradczych (np. partnerskie uczenie się, programy mentorskie) pozwala w większym stopniu uwzględnić różnorodność rolników, co może odegrać ważną rolę w przekazywaniu wiedzy;
48. podkreśla, że ważne jest, aby w programach szkoleniowych, oprócz treści technicznych, biznesowych i cyfrowych, uwzględniano również między innymi treści dotyczące

---

¹⁸ Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, „Approved 28 CAP Strategic Plans 2023–2027 – Summary overview for 27 Member States – Facts and figures” [28 zatwierdzonych planów strategicznych WPR na lata 2023–2027 – Podsumowanie informacji ogólnych w odniesieniu do 27 państw członkowskich – Fakty i liczby], kwiecień 2023 r.

umiejętności miękkich, komunikacji, przywództwa, zdrowia psychicznego i dobrego samopoczucia; uważa, że należy ulepszyć szkolenia w zakresie zrównoważonych metod produkcji, innowacyjnych praktyk i nowych technologii, aby zachęcić młodych ludzi do ich wprowadzania i poprawić ich zdolność do skutecznego reagowania na obecne i przyszłe wyzwania i możliwości;

49. zachęca młodych rolników do jak najlepszego wykorzystania możliwości oferowanych przez dostępne inicjatywy w zakresie tworzenia sieci kontaktów; wzywa Komisję i państwa członkowskie, by przy udziale władz regionalnych i lokalnych zapewniły sprzyjający włączeniu społecznemu dostęp do obszarów wiejskich i zaangażowanie na tych obszarach oraz zachęcały do wymiany między europejskimi szkołami rolniczymi;
50. ponownie podkreśla znaczenie unijnego programu „Owoce, warzywa i mleko w szkole”, dzięki któremu dzieci mogą zdrowo się odżywiać i jednocześnie poznawać działalność rolniczą, co zwiększa zainteresowanie młodszych pokoleń rolnictwem i tworzy pozytywny wizerunek rolnictwa; w związku z tym wzywa Komisję i państwa członkowskie do zintensyfikowania działań edukacyjnych;

Młodzi rolnicy na rzecz przyszłości

51. podkreśla potrzebę zaangażowania młodych rolników i młodych mieszkańców obszarów wiejskich w życie polityczne i procesy decyzyjne oraz potrzebę umożliwienia im udziału w tych procesach, w tym poprzez wspieranie organizacji młodych rolników na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, aby zapewnić uwzględnianie ich szczególnych potrzeb i skutecznie wspierać ich rozwój w strategiach politycznych; wzywa państwa członkowskie, by w większym stopniu angażowały lokalnych mieszkańców i ich społeczności w opracowywanie rozwiązań promujących wymianę pokoleniową;
52. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zwracały szczególną uwagę na potrzeby, wyzwania i potencjał młodych kobiet w rolnictwie oraz zwalczały różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn; zwraca uwagę, że ważne jest stworzenie sprzyjających warunków dla kobiet-przedsiębiorców na obszarach wiejskich, z uwzględnieniem aspektów prawnych i politycznych, na przykład w dziedzinie współużytkowania gospodarstwa rolnego, a także zapewnienie lepszego dostępu do informacji, wiedzy i możliwości szkoleniowych oraz ułatwienie dostępu do środków finansowych;
53. wzywa Komisję, by wydała komunikat w sprawie kobiet w sektorze rolnym, w którym przeanalizuje najlepsze praktyki stosowane w państwach członkowskich i opowie się za nimi, a także określi związane z płcią bariery dla wymiany pokoleń w gospodarstwach rolnych;
54. podkreśla, że obecni i przyszli młodzi rolnicy najbardziej odczuwają skutki zmiany klimatu i utraty różnorodności biologicznej, ale że są oni również lepiej przygotowani do tego, by wykorzystać możliwości, jakie stwarza transformacja ekologiczna i cyfrowa, oraz pomóc w tej transformacji i odegrać w niej kluczową rolę;
55. wzywa Komisję i państwa członkowskie do przekrojowego uwzględniania potrzeb młodych rolników przy opracowywaniu strategii politycznych i instrumentów

finansowania; podkreśla rolę, jaką WPR odgrywa we wspieraniu młodych rolników, ale uważa, że nie jest to wystarczające, aby sprostać wyzwaniu, jakim jest wymiana pokoleniowa w rolnictwie w UE;

56. wzywa Komisję do określenia szczególnych potrzeb młodych rolników i dopilnowania, by były one odzwierciedlane w ocenie skutków nowych strategii politycznych, a także do monitorowania wpływu wdrażania tych strategii na perspektywy młodych rolników; uważa, że ocena skutków powinna obejmować kryteria odnoszące się do działalności rolniczej, związane z wymianą pokoleniową, rentownością, dostępem do gruntów, obciążeniem administracyjnym, presją finansową i ochroną zasobów naturalnych; wzywa Komisję, aby przedkładała Radzie i Parlamentowi sprawozdania na temat tej oceny i jej wyników;
57. podkreśla, że Komisja i państwa członkowskie muszą połączyć wysiłki, aby zapewnić młodym rolnikom trwałe źródła utrzymania; podkreśla, że godne i atrakcyjne dochody i warunki życia młodych rolników zależą między innymi od większego udziału wartości generowanej w łańcuchach rolno-spożywczych, etycznych praktyk marketingowych i umów długoterminowych;
58. zachęca polityków, szkoły, media, rolników i lokalne stowarzyszenia do współpracy w promowaniu pozytywnego wizerunku rolnictwa i obszarów wiejskich oraz zwiększania ich atrakcyjności wśród młodych ludzi w czasie gdy dokonują wyboru przyszłego sposobu życia; podkreśla potrzebę aktywniejszych inicjatyw na szczeblu UE w celu zwiększenia świadomości na temat roli rolników w produkcji żywności i usługach środowiskowych, przy jednoczesnym zwracaniu uwagi na różnorodność zawodów rolniczych i szeroki zakres umiejętności wymaganych w tym zawodzie;
59. podkreśla potrzebę promowania zawodu rolnika wśród nowych pokoleń oraz zapewnienia lepszego zrozumienia realiów środowiska rolników; przypomina, że wymiana pokoleniowa nie może nastąpić bez przyciągnięcia nowych osób spoza rolnictwa, np. poprzez zachęcanie do wizyt w gospodarstwach rolnych; wzywa państwa członkowskie, aby uruchomiły i wdrożyły programy, które pomogą przyciągnąć studentów do studiów rolniczych w szkolnictwie wyższym pierwszego stopnia, szkolnictwie wyższym drugiego stopnia i w innych instytucjach edukacyjnych w celu zwiększenia liczby studentów specjalizacji rolniczych;
60. podkreśla, że w rolnictwie należy wdrożyć ustawiczne doskonalenie zawodowe, a także status kwalifikacji równoważny z innymi zawodami, aby dać młodym rolnikom status zawodowy oraz poprawić ich umiejętności i kwalifikacje;
61. wzywa Komisję, by zwróciła większą uwagę na sektory rolne podatne na kryzysy, ponieważ to obawa przed ewentualnymi powtarzającymi się kryzysami zniechęca młodych ludzi od niektórych sektorów rolnych, takich jak sektor mleczarski; wzywa Komisję, by zwiększyła skuteczność mechanizmów prognozowania i zapobiegania kryzysom, co pozwoli uniknąć w przyszłości kryzysów w poszczególnych państwach członkowskich lub w całej UE, i wskazuje przy tym na przykład na kryzys związany z zakłóceniami na rynku mleka w latach 2014–2016, który odciągnął wielu producentów mleka od produkcji mleka i zniechęcił młodych ludzi do wchodzenia do tego sektora;

62. apeluje w szczególności o wspieranie innowacyjnych pomysłów biznesowych młodych rolników związanych nie tylko z tradycyjną produkcją podstawową, ale także z działalnością przetwórczą i marketingową, a także z działalnością na wyższym i niższym szczeblu produkcji podstawowej;
63. zaleca państwom członkowskim, by zachęcały do nabywania towarów rolno-spożywczych od lokalnych młodych rolników, promując włączanie młodych rolników w rozwój krótkich łańcuchów dostaw;
64. nalega, aby wymiana pokoleniowa pozostała priorytetem w następnym okresie programowania, zwłaszcza w przypadku WPR, w ramach której musi ona otrzymać dodatkowe obowiązkowe wsparcie;
65. wzywa państwa członkowskie, aby przy opracowywaniu strategii wspierania wymiany pokoleniowej, uwzględniały w sposób całościowy szczególne potrzeby i wymagania młodych rolników i nowych rolników, w szczególności potrzeby tych, którzy nie pochodzą z rodzin rolniczych; wzywa ponadto państwa członkowskie i regiony do sprawienia, aby ich strategie wymiany pokoleniowej stały się motorem ich krajowych lub regionalnych strategii rolnych;
66. zwraca uwagę, że decyzja o wejściu do sektora rolnego jest podejmowana wcześniej niż na etapie przekazywania gospodarstwa rolnego, którego dotyczy większość obecnych instrumentów politycznych; uważa w związku z tym, że polityka publiczna powinna uwzględniać potrzeby rolników przed rozpoczęciem przez nich działalności rolniczej;
67. zachęca wszystkie zainteresowane strony w łańcuchach wartości, by uczyniły wymianę pokoleniową w rolnictwie strategicznym priorytetem poprzez oferowanie odpowiednich zachęt, które będą uzupełniać wsparcie publiczne;
68. uważa, że w polityce publicznej na szczeblu unijnym i krajowym należy wspierać różne opcje ułatwiające proces przekazywania gospodarstw rolnych, takie jak istniejące gospodarstwa rolne działające jako inkubatory dla nowo powstających przedsiębiorstw lub nowe modele biznesowe umożliwiające stopniowe przekazywanie gruntów i aktywów przez rolnika jego następcom;
69. podkreśla, że wymiana pokoleniowa w rolnictwie jest wyzwaniem demograficznym, które zależy również od zdolności WPR do promowania czynnych zawodowo rolników, kierowania do nich wsparcia oraz monitorowania powiększania gospodarstw rolnych;
70. uważa, że młodzi rolnicy powinni mieć możliwość stopniowego rozwijania swojej działalności i w związku z tym zaleca przegląd obecnego limitu czasowego otrzymania wsparcia w ramach WPR oraz ocenę istniejących barier administracyjnych i prawnych; podkreśla pozytywną rolę stopniowego rozpoczynania działalności i apeluje o usunięcie istniejących przeszkód prawnych w tym zakresie;
71. podkreśla rolę spółdzielni i organizacji rolniczych we wspieraniu młodych rolników w pokonywaniu barier utrudniających rozpoczęcie działalności, w świadczeniu usług doradczych i zwiększaniu udziału młodych rolników w dialogu politycznym; podkreśla, że konieczne jest zapewnienie reprezentacji młodych rolników w tych organizacjach oraz zapewnienie ich zrównoważonej pod względem płci reprezentacji w organach

zarządzających takich organizacji, oraz podkreśla, że takie stowarzyszenia są kluczowym sposobem angażowania kobiet w działalność rolniczą; podkreśla zasadniczą rolę organizacji młodych rolników;

72. podkreśla, że ważne jest zachęcanie młodych rolników, by wstępowali do stowarzyszeń, i zachęca państwa członkowskie, aby promowały współpracę między gospodarstwami rolnymi za pośrednictwem spółdzielni, w których współużytkuje się sprzęt produkcyjny lub przetwórczy, co pozwala zmniejszyć środki finansowe potrzebne młodym rolnikom i obniżyć koszty produkcji, i promuje się wspólne inicjatywy i środki marketingowe mające na celu poprawę wartości ich produktów;
73. podkreśla wpływ technologii cyfrowych i możliwości, jakie stwarzają one dla funkcjonowania i możliwości biznesowych młodych rolników, oraz podkreśla konieczność silnego zaangażowania politycznego na wszystkich szczeblach wdrażania polityki w celu zapewnienia szybkiej infrastruktury szerokopasmowej i łączności, ze szczególnym uwzględnieniem włączenia cyfrowego;
74. zwraca uwagę na lukę w umiejętnościach cyfrowych między obszarami wiejskimi a miejskimi oraz na zwiększone ryzyko wykluczenia małych gospodarstw rolnych i regionów najbardziej oddalonych z transformacji cyfrowej; zwraca uwagę na potrzebę podjęcia środków w celu zapewnienia, aby transformacja cyfrowa przynosiła korzyści wszystkim rolnikom;
75. podkreśla w związku z tym potrzebę wspierania młodych rolników w dostosowywaniu się do technologii cyfrowych i rozwijaniu umiejętności cyfrowych, co może pomóc im w lepszej realizacji projektu rozpoczęcia działalności, we wspieraniu zrównoważonego rolnictwa i w przewidywaniu przyszłych warunków produkcji oraz oczekiwań konsumentów i społeczeństwa;
76. podkreśla znaczenie niezawodnego dostępu do internetu dla jakości życia młodych rolników na obszarach wiejskich, przede wszystkim aby przezwyciężyć izolację społeczną, zapewnić dostęp do kształcenia i szkolenia, a także do świadczenia usług;
77. podkreśla potrzebę zapewnienia młodym pracownikom rolnym godnych warunków pracy i życia oraz ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pracujących w rolnictwie kobiet, pracowników sezonowych i migrujących;
78. wzywa do położenia większego nacisku na tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w sektorze rolnym, aby zagwarantować prawa oraz stabilne i sprawiedliwe płace i warunki pracy, a także skutecznie i intensywnie zwalczać ubóstwo i izolację na obszarach wiejskich;
79. wzywa państwa członkowskie, by promowały i ulepszały systemy zastępstw dla rolników lub pracowników gospodarstw rolnych w przypadku choroby, wypadku lub w celu zapewnienia rolnikom lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym;
80. podkreśla, że obszary wiejskie muszą być w stanie zapewnić młodym i nowym rolnikom oraz ich rodzinom odpowiednie warunki życia, tj. zrównoważone źródła utrzymania, możliwości rozwoju kariery, lepsze usługi transportowe, dostęp do lepszej

edukacji, usług zdrowotnych, rekreacyjnych i kulturalnych oraz szerszą łączność cyfrową;

81. przypomina, że rolnicy europejscy stają w obliczu konkurencji ze strony produktów pochodzących z krajów zagranicznych, które nie spełniają norm europejskich nałożonych na producentów europejskich, w szczególności tych przyjętych w celu ochrony środowiska i zdrowia konsumentów; podkreśla, że norma nałożona wyłącznie na europejskich producentów daje przewagę konkurencyjną producentom, którzy nie muszą przestrzegać tej normy;
82. wzywa Komisję do położenia kresu tej nieuczciwej konkurencji przez zakazanie produktów zagranicznych, które nie spełniają norm ekologicznych nałożonych na rolników europejskich;

o

o o

83. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Starzenie się rolników w UE jest faktem i powszechnym problemem. Mimo że sytuacja różni się w poszczególnych państwach członkowskich i wpisuje się w szerszą tendencję spadku demograficznego, wyzwania demograficzne są bardziej widoczne wśród ludności wiejskiej i rolników, zwłaszcza na bardziej oddalonych obszarach wiejskich.

Sprawozdawczyni podkreśla kluczowe znaczenie wymiany pokoleniowej dla zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego obszarów wiejskich. Co więcej, młodzi rolnicy i nowe osoby w rolnictwie są bardziej skłonni do wprowadzania innowacyjnych pomysłów biznesowych i wdrażania zrównoważonych praktyk rolniczych.

Bariery w dostępie do działalności rolniczej określono już dawno: dostęp do gruntów, dostęp do finansowania, dostęp do rynków i uczciwego wynagrodzenia za pracę, dostęp do wiedzy i szkoleń – to jedne z najistotniejszych przeszkód, wymagających podjęcia działań w ramach polityki publicznej.

Sprawozdawczyni podkreśla, że sprawiedliwy i godny dochód oraz odpowiednia jakość życia dla rolników i ich rodzin to podstawowe warunki przyciągania młodych i nowych ludzi do sektora rolniczego. Młodzi ludzie na obszarach wiejskich, jak wszyscy, mają aspiracje i potrzeby. Doświadczają jednak poważniejszych codziennych trudności, dotyczących w szczególności izolacji społecznej, edukacji, wysokiej jakości miejsc pracy, transportu publicznego, opieki zdrowotnej, dostępu do technologii cyfrowych i łączności, zwłaszcza jeśli mieszkają w odległych i mniej rozwiniętych regionach wiejskich.

Sprawozdawczyni dostrzega złożony i wielowymiarowy charakter procesu wymiany pokoleniowej w rolnictwie, a także czynniki, które na niego wpływają: sfera osobista życia rolników, charakterystyka gospodarstwa oraz ramy polityczne i szerszy kontekst społeczny, przy czym wszystkie te czynniki należy uwzględnić przy opracowywaniu polityki publicznej.

Dostęp do gruntów jest bezsprzecznie jedną z największych barier dla młodych rolników, zwłaszcza tych, którzy podejmują działalność rolniczą, choć nie pochodzą z rodziny rolniczej. Grunty są zasobami ograniczonymi, w przypadku których dostęp do sprzedaży lub dzierżawy jest zawężony z powodu kilku czynników, ale także ze względu na rosnące ceny, co wymaga większej i lepszej regulacji.

Sprawozdawczyni przypomina, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznaje szczególny charakter gruntów rolnych, który może uzasadniać ustanowienie środków regulacyjnych, zachęcając tym samym państwa członkowskie do wykorzystania wszystkich dostępnych im możliwości w celu lepszego uregulowania rynków gruntów, a zarazem działania na rzecz zachowania gruntów rolnych i celów zrównoważonej produkcji żywności. Uznając kompetencje krajowe w tej dziedzinie, sprawozdawczyni uważa, że korzystne byłoby bardziej zharmonizowane podejście w całej UE, i wzywa Komisję do oceny wszystkich możliwości działania na szczeblu UE, w tym instrumentów prawnych z myślą o poprawie funkcjonowania rynków gruntów rolnych.

Ponadto sprawozdawczynie uważa, że centrum monitorowania gruntów na szczeblu UE, jak również szersze zakrojone i lepsze informowanie społeczeństwa przez państwa członkowskie o rynkach gruntów, poprawi przejrzystość i będzie sprzyjać lepszemu podziałowi gruntów.

Do wymiany pokoleniowej potrzeba obu pokoleń – młodych ludzi i starszych rolników – co wymaga wspomagających ram, które wesprą ich decyzje o wejściu do sektora i jego opuszczeniu, a także będą sprzyjać współpracy i dialogowi międzypokoleniowemu. W związku z tym sprawozdawczynie uważa, że w systemach doradztwa należy udostępnić usługi doradcy do spraw dziedziczenia gospodarstw rolnych, który udzielałby wskazówek dotyczących przekazywania gospodarstw rolnych. Jednocześnie państwa członkowskie powinny promować innowacyjne modele współpracy i wykorzystywać możliwości wynikające ze środków współpracy w ramach WPR.

Młodzi rolnicy często są postrzegani przez banki jako inwestycja wysokiego ryzyka, co skutkuje większą liczbą odrzucanych wniosków kredytowych, w szczególności w przypadku kobiet i małych gospodarstw. W związku z tym sprawozdawczynie podkreśla, że kluczowe jest wsparcie publiczne, a mianowicie dotacje, nisko oprocentowane pożyczki lub wsparcie w postaci gwarancji kredytowych, jak również położenie silnego nacisku na poprawę poziomu wiedzy finansowej młodych rolników, ich wiedzy i umiejętności w zakresie sporządzania planów biznesowych.

WPR odgrywa ważną rolę we wspieraniu wymiany pokoleniowej, co jest celem, który powinien pozostać jednym z priorytetów w następnym okresie programowania – wpisanym w znaczący, obowiązkowy przydział środków. Sprawozdawczynie uważa jednak, że można zrobić więcej z myślą o poprawie środków wykonawczych, a mianowicie przez zmniejszenie obciążeń administracyjnych, udostępnienie pomocy na rozpoczęcie działalności i inwestycji przez cały okres budżetowy oraz przegląd obecnego limitu czasowego dostępu do wsparcia.

Dzisiejsi i przyszli młodzi rolnicy będą najbardziej dotknięci skutkami zmiany klimatu i utratą różnorodności biologicznej, ale są również bardziej zaangażowani w stosowanie bardziej zrównoważonych praktyk rolniczych, takich jak praktyki agroekologiczne i rolnictwo ekologiczne, i lepiej przygotowani do wykorzystania możliwości, jakie stwarza transformacja ekologiczna i cyfrowa.

Głosy młodych ludzi często nie są słyszane w procesie decyzyjnym, co ostatecznie prowadzi do wariantów politycznych i strategicznych, które nie uwzględniają należycie ich konkretnych potrzeb i nie przynoszą skutecznego wsparcia. Sprawozdawczynie podkreśla potrzebę promowania aktywnego i konstruktywnego uczestnictwa młodych ludzi we wszystkich procesach demokratycznych oraz pełnego uwzględnienia wymiaru młodego rolnika przy opracowywaniu polityki i instrumentów finansowania.

Spółdzielnie i organizacje rolników są szczególnie istotne dla wzmocnienia indywidualnych głosów i wspierania pełnego uczestnictwa jednostek w życiu gospodarczym, politycznym i społecznym, jeśli organizacje te opierają się na zrównoważonej pod względem płci reprezentacji młodych rolników w swoich organach zarządzających.

Obszary wiejskie muszą być miejscami, które są w stanie zapewnić odpowiednie warunki życia młodym i nowym rolnikom oraz ich rodzinom, w szczególności młodym kobietom, a mianowicie w odniesieniu do poprawy mobilności, dostępu do lepszych usług edukacyjnych, zdrowotnych, rekreacyjnych i kulturalnych oraz szerszej łączności cyfrowej. Warunki te mają

podstawowe znaczenie dla wzmocnienia spójności terytorialnej i promowania społeczności sprzyjających włączeniu społecznemu w odniesieniu do młodych pracowników rolnych, w szczególności kobiet i pracowników migrujących, którzy – jak podkreśla sprawozdawczyni – muszą mieć zapewnione odpowiednie warunki pracy i życia oraz ochrony socjalnej.

Sprawozdawczyni podkreśla powszechną zgodę co do potrzeby działań w zakresie polityki dotyczącej wymiany pokoleniowej i uważa, że sprawozdanie z inicjatywy własnej wniesie istotny wkład Parlamentu Europejskiego w określenie przyszłej polityki wspierającej młodych i nowych rolników, którzy nadal wierzą w przyszłość w rolnictwie.

INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWĄ

Data przyjęcia	19.9.2023
Wynik głosowania końcowego	+ : 44 - : 0 0 : 1
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoş Benea, Benoît Biteau, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Dacian Cioloş, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, José Manuel Fernandes, Paola Ghidoni, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Jarosław Kalinowski, Camilla Laureti, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Daniela Rondinelli, Bronis Ropè, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Veronika Vrecionová, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Rosanna Conte, Peter Jahr, Petros Kokkalis, Gabriel Mato, Tilly Metz, Michaela Šojdrová, Irène Tolleret, Emma Wiesner

**GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI
PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ**

44	+
ECR	Mazaly Aguilar, Bert-Jan Ruissen, Veronika Vrecionová
ID	Rosanna Conte, Ivan David, Paola Ghidoni, Gilles Lebreton
NI	Dino Giarrusso
PPE	Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, José Manuel Fernandes, Peter Jahr, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Gabriel Mato, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Michaela Šojdrová, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Asger Christensen, Dacian Cioloș, Jérémy Decerle, Martin Hlaváček, Ulrike Müller, Irène Tolleret, Emma Wiesner
S&D	Clara Aguilera, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Draagoș Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Camilla Laureti, Maria Noichl, Juozas Olekas, Daniela Rondinelli
The Left	Petros Kokkalis
Verts/ALE	Benoît Biteau, Martin Häusling, Tilly Metz, Bronis Ropé

0	-

1	0
Verts/ALE	Francisco Guerreiro

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się